

%100
MEB
FORMATINDA

TÜRKÇE MARATONU

KONU ÖZETLİ
ETKİNLİKLİ
KİTAP

AKILLI TAHTA

VIDEO ÇÖZÜM

SANAL OPTİK

Adım Adım Beceri Temelli Sorulara

6.
SINIF

maratonyayıncılık

ÜRÜN ADI

6. SINIF
TÜRKÇE MARATONU
KONU ÖZETLİ ETKİNLİKLİ KİTAP

ISBN

.....-.....-.....-.....-.....

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Elif ÇAĞLAR

YAZARLAR

Komisyon

EDİTÖR

Cansu HİN

KAPAK TASARIMI

Bull Ajans

DİZGİ VE MİZANPAJ

Maraton Yayıncılık

BASIM YERİ

ERTEM BASIM YAYIN DAĞITIM SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Sertifika 48083

İLETİŞİM

Saray Mah. 113. Cad. No:2 Kahramankazan – ANKARA
Tel: 0850 288 35 00 Faks: 0850 288 35 09

www.maratonyayincilik.com

info@maratonyayincilik.com

Bu kitabın dijital uygulamalarına

www.maratonyayincilik.com

adresimizden ulaşabilirsiniz.

@maratonyayinlari

@maratonyayincilik

Tüm yayın hakları **AjansN Yayın Tanıtım Sanayi ve Dış Tic. Ltd. Şti.**'ne aittir.
Yazılı izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez,
çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

maratonyayincılık

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl,
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır atanı;
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkıracak, toprağı sıksan şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

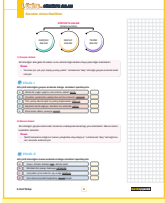
Ruhumun senden, İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dînin temeli
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım;
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-i mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

TÜRKÇE MARATONU'NDA NELER VAR?

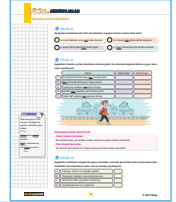

KONU ÖZETLERİ

Her mikro konu için gerekli ve yeterli oranda konu özetleri

1

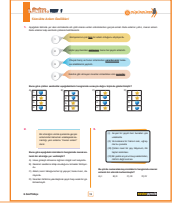
ETKİNLİKLER

2

Her mikro konu için konuyu pekiştirmeyi sağlayan farklı tarzlarda hazırlanmış alıştırma ve etkinlikler

DÜŞÜNDÜREN TESTLER

3

Her mikro konu için orta düzey sorulardan oluşturulmuş, konuyu öğrendikten sonra uygulanabilecek olan testler

KAFA TUTAN TESTLER

O ünite için işlenen mikro konuların bir arada bulunduğu, tamamı yeni nesil sorulardan oluşan, maratonda final bayrağını kaldırtacak olan testler

4

Bitiş

MARATON DİJİTAL

AKILLI TAHTA

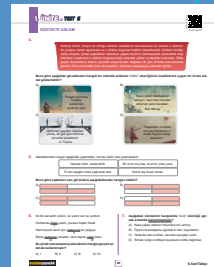

VIDEO ÇÖZÜM

SANAL OPTİK

Kapaktaki karekodu okutarak ulaşacağınız www.maratonyayincilik.com adresimizden akıllı tahta, video çözüm, sanal optik uygulamalarımızı indirebilirsiniz.

Cevaplar				Genel Sonuçların
Sorular	Doğru	Yanlış	Boş	
10	0	0	10	
1	A B C D			
2	A B C D			
3	A B C D			
4	A B C D			
5	A B C D			
6	A B C D			
7	A B C D			
8	A B C D			
9	A B C D			
10	A B C D			

Her testteki karekodu okutarak pratik bir şekilde sadece o testin sanal optiğine ve video soru çözümlerine ulaşmanız çok kolay!

1. ÜNİTE

SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcükte Anlam Özellikleri	9
Test 1 (Düşündüren).....	13
Test 2 (Düşündüren).....	15
Sözcükler Arası Anlam İlişkileri	17
Test 3 (Düşündüren).....	21
Söz Gruplarında Anlam	23
Test 4 (Düşündüren).....	25
Test 5 (Kafa Tutan).....	27
Test 6 (Kafa Tutan).....	31

2. ÜNİTE

CÜMLEDE ANLAM

Anlam İlişkisine Göre Cümleler	37
Kanıtlanabilirliğine Göre Cümleler	38
Test 1 (Düşündüren).....	39
İfade Ettiği Anlama Göre Cümleler	41
Hâkim Olan Duyguya Göre Cümleler	44
Test 2 (Düşündüren).....	47
İçeriği ve Anlamına Göre Cümleler	49
Test 3 (Düşündüren).....	55
Test 4 (Kafa Tutan).....	57
Test 5 (Kafa Tutan).....	61

3. ÜNİTE

PARAGRAFTA ANLAM

Paragrafın Anlam Özellikleri	67
Test 1 (Düşündüren).....	73
Paragrafta Yapı	75
Test 2 (Düşündüren).....	77
Paragrafta Dil ve Anlatım	79
Test 3 (Düşündüren).....	85
Şiir Bilgisi	87
Test 4 (Düşündüren).....	89
Test 5 (Kafa Tutan).....	91
Test 6 (Kafa Tutan).....	95

4. ÜNİTE

METİN TÜRLERİ VE SÖZ SANATLARI

Bilgilendirici Metinlerin Özellikleri	101
Test 1 (Düşündüren).....	105
Hikâye Edici Metinlerin Özellikleri	107
Test 2 (Düşündüren).....	111
Söz Sanatları	113
Test 3 (Düşündüren).....	115
Test 4 (Kafa Tutan).....	117
Test 5 (Kafa Tutan).....	121

5. ÜNİTE

SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME

Sözel Mantık ve Muhakeme	127
Test 1 (Düşündüren).....	133
Test 2 (Kafa Tutan).....	135
Test 3 (Kafa Tutan).....	139

6. ÜNİTE

GRAFİK, GÖRSEL, TABLO YORUMLAMA

Grafik, Görsel, Tablo Yorumlama	145
Test 1 (Düşündüren).....	149
Test 2 (Kafa Tutan).....	151
Test 3 (Kafa Tutan).....	155
Test 4 (Kafa Tutan).....	159

İÇİNDEKİLER

7. ÜNİTE

BİÇİM BİLGİSİ (SÖZCÜKTE YAPI)

Sözcüğün Kökü.....	165
Test 1 (Düşündüren).....	167
Ek Bilgisi.....	169
Test 2 (Düşündüren).....	171
Sözcüğün Yapısı.....	173
Test 3 (Düşündüren).....	175
Test 4 (Kafa Tutan).....	177

8. ÜNİTE

İSİMLER-SIFATLAR -İSİM VE SIFAT TAMLAMALARI

İsimler.....	183
Varlıklara Verilişlerine Göre İsimler.....	184
Test 1 (Düşündüren).....	187
Sıfatlar.....	189
Test 2 (Düşündüren).....	197
Tamlamalar.....	199
Test 3 (Düşündüren).....	203
Test 4 (Kafa Tutan).....	205

9. ÜNİTE

ZAMİRLER

Zamirler.....	211
Test 1 (Düşündüren).....	217
Test 2 (Kafa Tutan).....	219

10. ÜNİTE

EDAT - BAĞLAÇ - ÜNLEM

Edat - Bağlaç - Ünlem.....	225
Test 1 (Düşündüren).....	231
Test 2 (Kafa Tutan).....	233

11. ÜNİTE

YAZIM KURALLARI

Birleşik Kelimelerin Yazımı.....	239
Test 1 (Düşündüren).....	243
Bazı Kelime ve Eklerin Yazımı.....	245
İkilemelerin Yazımı.....	248
Pekiştirmeli Sözlerin Yazımı.....	249
Satır Sonuna Sığmayan Kelimelerin Yazımı.....	250
Test 2 (Düşündüren).....	251
Sayıların Yazımı.....	253
Test 3 (Düşündüren).....	255
Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler.....	257
Test 4 (Düşündüren).....	261
Kısaltmaların Yazımı.....	263
Test 5 (Düşündüren).....	265
Test 6 (Kafa Tutan).....	267

12. ÜNİTE

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Nokta, Virgül ve Noktalı Virgül.....	273
Test 1 (Düşündüren).....	279
İki Nokta, Üç Nokta, Soru İşareti.....	281
Test 2 (Düşündüren).....	285
Ünlem İşareti, Kısa Çizgi, Uzun Çizgi.....	287
Test 3 (Düşündüren).....	291
Kesme İşareti, Tırnak İşareti, Tek Tırnak İşareti.....	293
Test 4 (Düşündüren).....	297
Yay Ayraç, Köşeli Ayraç, Eğik Çizgi.....	299
Test 5 (Düşündüren).....	301
Test 6 (Kafa Tutan).....	303

Cevap Anahtarı.....	307
---------------------	-----

1. Ünite

SÖZCÜKTE ANLAM

» Bu Ünite Neler Öğreneceğiz?

1. SÖZCÜKTE ANLAM ÖZELLİKLERİ

- Bu bölümde sözcüklerin gerçek, mecaz, terim, somut ve soyut anlamlarının yanı sıra sözcüğün cümle içinde kazandığı farklı anlamları (çok anlamlılık) inceleyeceğiz.

2. SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ

- Sözcükler arasındaki eş anlam (anlamdaş), zıt (karşıt) anlam, eş seslilik (sesteş) ilişkilerini inceleyeceğiz.
- Sözcüğün cümlede kazandığı genel ve özel anlamlarına değineceğiz.

3. SÖZ GRUPLARINDA ANLAM

- Deyimler, atasözleri ve özdeyişlerin özelliklerini örneklerle açıklayacağız.
- İkilemelerin özelliklerini ve kuruluş biçimlerini inceleyeceğiz.

SÖZCÜKTE ANLAM

1

SÖZCÜKTE ANLAM ÖZELLİKLERİ

1. Gerçek Anlam
2. Mecaz Anlam
3. Terim Anlam
4. Somut Anlam
5. Soyut Anlam
6. Nitel Anlam
7. Nicel Anlam
8. Genel Anlamlı Sözcükler
9. Özel Anlamlı Sözcükler

2

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ

1. Eş Anlamlı (Anlamdaş) Sözcükler
2. Zıt (Karşıt) Anlamlı Sözcükler
3. Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler
4. Çok Anlamlılık
5. Yakın Anlamlılık

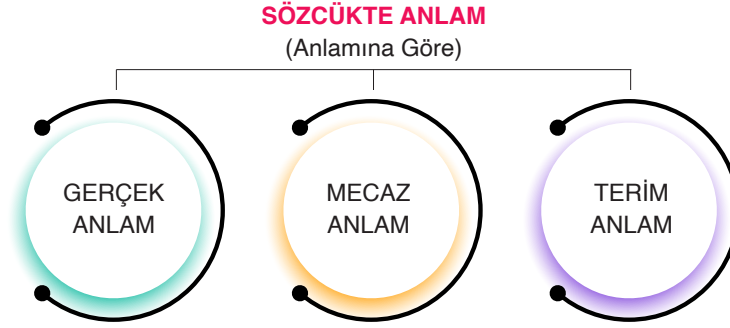
3

SÖZ GRUPLARINDA ANLAM

1. Yansıma Sözcükler
2. İkilemeler
3. Deyimler
4. Atasözleri
5. Özdeyişler

1. ÜNİTE - SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcükte Anlam Özellikleri

1) Gerçek Anlam

Bir sözcüğün aklı gelen ilk anlamı ve bu anlama bağlı kalarak ortaya çıkan diğer anlamlarıdır.

Örnek:

- "Isınmak için çalı çırpı toplayıp ateş yaktık." cümlesinde "ateş" sözcüğü gerçek anlamda kullanılmıştır.

Etkinlik-1

Altı çizili sözcüğün gerçek anlamda olduğu cümleleri işaretleyiniz.

a	Günlerdir yağan yağmur sonunda bu sabah <u>durdu</u> .	☐
b	Çocuklar yaramazlık yaptığından sinirle onlara bir <u>göründü</u> .	☐
c	Tüm yanlış davranışlar bu yanlış düşünceden <u>doğuyor</u> .	☐
d	Geçimini kendi sağlıyor, kendine her anlamda <u>yetiyor</u> .	☐
e	Eline batan dikenini yavaşça <u>çıkardı</u> .	☐

2) Mecaz Anlam

Bir sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlardır. Mecaz anlam, kastedilen anlamdır.

Örnek:

- "Şehit haberlerini aldığımız zaman yüreğimize ateş düşüyor." cümlesinde "ateş" sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır.

Etkinlik-2

Altı çizili sözcüğün mecaz anlamda olduğu cümleleri işaretleyiniz.

a	Kapıyı örtmek isterken <u>kol</u> u elimde kaldı.	☐
b	Elindeki tüm parayı bankaya <u>yata</u> racak.	☐
c	Çarşıdaki iş hanında bir çay ocağı <u>iş</u> letiyor.	☐
d	Son derece kendini beğenmiş, <u>haval</u> ı biriydi.	☐

1. ÜNİTE - SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcükte Anlam Özellikleri

İpucu

Bir sözcüğün günlük hayattaki kullanımı terim anlam taşımaz.

Örnek:

- İbrahim amca ilaçlarını

Gerçek anlam

almayı unutmuş.

İpucu

Bilim, sanat, spor dallarının isimleri terim anlam taşımaz.

Örnek:

- Televizyonda yayımlanan tenis turnuvasını izledim.

Gerçek anlam

- Ünlü tenisçi sert servisleriyle oyunu

Terim anlam

kazandı.

3) Terim Anlam

Bir sözcüğün bilim, sanat, spor gibi herhangi bir alanda o alana özel anlamda kullanılmasına terim anlam denir. Terim anlamı sözcüğü anlayabilmek için, o alandaki bazı ön bilgilerin bilinmesi gerekir.

Örnek:

- “Ateşi 39 dereceyi bulan çocuğa antibiyotik de verdiler.” cümlesinde “antibiyotik” sözcüğü tıp alanında özel anlamı bir kelime olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla terim anlamdadır.

Etkinlik-3

İçinde terim anlamı bir sözcük kullanılan cümleyi işaretleyiniz.

a	Bu notanın başında ölçü belirtilmediğinden parçayı çalamadım.	
b	Ders çalışırken kısık sesle müzik dinlemeyi çok severim.	
c	En yakın zamanda bir tatil planı hazırlamaya başlayalım.	
d	Nedendir bilinmez, onun yemeklerinde ayrı bir lezzet oluyordu.	

Etkinlik-4

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olarak verilen sözcükler gerçek anlamda kullanılmışsa “G”, mecaz anlamda kullanılmışsa “M”, terim anlamda kullanılmışsa “T” yazan kutucuğu işaretleyiniz.

	G	M	T
1	Bu bilgileri ona bir <u>yakın</u> bir arkadaşı vermiş.		
2	Hakem <u>taç</u> atışının yapılması için düdüğü çaldı.		
3	Kitap okumak <u>boş</u> vakit eğlencesi değildir.		
4	Soğuk havalarda <u>kalin</u> giyinmediği için üşütmüş.		
5	Aramızda neden <u>soğuk</u> rüzgârlar estiğini şimdi anladım.		
6	Yapraklar suyun <u>yüzünde</u> dönerek yüzyordu.		
7	Ondan yardım isteyecek kadar <u>düşmedim</u> daha.		
8	Elindeki <u>kör</u> bıçakla salata yapmaya çalışıyordu.		
9	Talih bir gün bizim de yüzümüze <u>güler</u> mi ki?		
10	Hastanın <u>tahvil</u> sonuçlarına bakarak taburcu edecekler.		

Etkinlik-5

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangi anlamda kullanıldığını, (gerçek mecaz veya terim anlam) cümle numarasını uygun alandaki kutucuğun içine yazarak belirtiniz.

- Bahçedeki çiçekleri her gün sulamasına rağmen çiçekler soluyordu.
- Güneş karlı dağlar ardından yüzünü yeni göstermişti.
- Gökyüzü, kapalıydı ama yağmur henüz yağmamıştı.
- Doktorum bu ilaçtan günde en fazla iki doz almamı önerdi.
- Su akar yatağını bulur, derdi eskiden babaannem.
- Yıllar o iki arkadaş arasında sıkı bir bağ oluşmasını sağlamıştı.
- Hipotenüs, bir dik üçgendeki en uzun kenardır.
- Yazar, son makalesi için altı ay boyunca araştırma yapmış.
- Bu güzel sandık, ustanın ince işçiliği ile sanat eserine dönüştü.

GERÇEK ANLAM

MECAZ ANLAM

TERİM ANLAM

1. ÜNİTE - SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcükte Anlam Özellikleri

ALGILANABİLME DURUMUNA GÖRE SÖZCÜKLER

Etkinlik-6

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük algılanabilme durumuna göre farklı bir anlam ifade eder? İşaretleyiniz.

a	Prize takılı olmasına rağmen cihaza <u>elektrik</u> gelmiyordu.	☐
b	Soğuk havadan her yeri <u>sis</u> kaplamış, göz <u>gözü</u> görmüyor.	☐
c	Matematik dersine çok fazla çalışınca <u>rüyama</u> da girdi.	☐
d	Hastalığından dolayı zar zor <u>nefes</u> alabiliyormuş.	☐

Etkinlik-7

Aşağıdaki tabloda verilen sözcükleri aklınıza gelen ilk anlamıyla değerlendirerek uygun kutucuğu işaretleyiniz.

		SOYUT	SOMUT
1	Heyecan	☐	☐
2	Heyelan	☐	☐
3	Bulut	☐	☐
4	Hava	☐	☐
5	Rüzgâr	☐	☐
6	Melek	☐	☐
7	Mutluluk	☐	☐

SAYILABİLME ÖZELLİĞİNE GÖRE SÖZCÜKLER

Nitel Anlam

Varlıkların nasıl olduğunu, niteliğini gösteren; sayılamayan, ölçülemeyen bir değeri veya özelliği ifade eden sözcüklerdir.

Örnek: tatlı çocuk

Nicel Anlam

Kavramların sayılabilen, ölçülebilen, azalıp çoğalabilen özelliklerini gösteren sözcüklerdir.

Örnek: iki çocuk

1. ÜNİTE - SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcükte Anlam Özellikleri

Etkinlik-8

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi nicel bir anlamı ifade eder?

- a. Ev ile bakkalın arası yüz metre kadardı. b. Onunla çok güzel sohbet ediyoruz.
- c. Bugün düne göre biraz daha iyiyim. d. İçten davranışlarıyla kendini sevdirdi.

Etkinlik-9

Aşağıdaki tabloda verilen sözcükleri aklınıza gelen ilk anlamıyla değerlendirerek uygun kutucuğu işaretleyiniz.

	Cümle	Nitel Anlam	Nicel Anlam
1	Son görüşmemizde epey <u>ağır</u> konuşmuştun.		
2	<u>Ağır</u> adımlarla ilerleyerek oraya vardım.		
3	Yaşlanınca kulakları <u>ağır</u> işitir olmuştu.		
4	Elindeki <u>ağır</u> poşetleri yere bırakmıyordu.		
5	Yükte hafif pahada <u>ağır</u> eşyaları almıştı.		

İpucu

Özel veya genel olma durumu, karşılaştırma yapılan sözcüklere göre değişir.

Örnek:

Sebzelerden pirasayı
Genel **özel**
severim.

Bitkiler arasından en
Genel
çok sebzeler sulanır.
özel

KAPSAMINA GÖRE SÖZCÜKLER

Genel Anlamlı Sözcükler

Bir sözcük birden çok türdeki varlığı karşılıyorsa genel anlamlı sözcüktür.

Özel Anlamlı Sözcükler

Bir sözcük yalnızca bir tür varlığı karşılıyorsa özel anlamlı sözcüktür.

Etkinlik-10

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geçen sözcükler arasında genel-özel olma durumundan bahsedilebilir? Bu sözcüklerin altını çizerek cümleyi işaretleyiniz.

- a. Papatya, benim en sevdiğim çiçektir. ☐
- b. Televizyon izlemem ama müzik dinlerim. ☐
- c. Buzdolabındaki yiyecekler bozukmuş. ☐
- d. İş görüşmesi için onu çağırdılar. ☐

Sözcükte Anlam Özellikleri

1. Aşağıdaki tabloda yer alan cümlelerde altı çizili olarak verilen sözcüklerden gerçek anlam ifade edenler yıldız, mecaz anlam ifade edenler kalp sembolü çizilerek belirtilecektir.

1. Komşularının çok ters bir adam olduğunu söylüyordu.
2. Hiçbir şeyi benden saklamaz, bana her şeyini anlatırdı.
3. Oluşan barış ve huzur ortamından yararlanarak herke-se istediklerini yaptırdı.
4. Kendisi gibi olmayan insanlar olmadıkları rolü oynarlar.

Buna göre çizilen semboller aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru biçimde gösterilmiştir?

A)

1.	♥
2.	★
3.	★
4.	♥

B)

1.	♥
2.	♥
3.	★
4.	★

C)

1.	★
2.	♥
3.	♥
4.	★

D)

1.	★
2.	★
3.	♥
4.	♥

2.

Bir sözcüğün cümle içerisinde gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlama "mecaz anlam" denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde mecaz anlamlı bir sözcüğe yer verilmiştir?

- A) Hava güneşli olmasına rağmen rüzgâr sert esiyordu.
- B) Geceleri saatlerce kitap okuduğunu kimseler bilmiyordu.
- C) Adam, karın tokluğuna her işi yapıyor; bana mısın, demiyordu.
- D) İnsanları birbirine yakınlaştıran şeyin başı sıcak bir gülümsemeydi.

3.

- (I) Acıyan bir şeyim ben buradan çok uzaklarda.
- (II) Ve koskoca bir hansın sen, uğraşma bu çocukla
- (III) Çünkü nasıl bir şey biliyorum, itin taştan korkması
- (IV) Bir yastık arıyorum kuş seslerinden, mühim değil sonrası

Bu şiirde numaralanmış cümlelerin hangisinde mecaz anlamlı bir sözcük kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

Sözcükte Anlam Özellikleri

4.

Bir sözcüğün akla gelen ilk anlamı ve bu anlama bağlı olarak ortaya çıkan diğer anlamlarına “gerçek anlam” denir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde “koyu” sözcüğü gerçek anlamıyla kullanılmamıştır?

- A) Çok fazla kaynatıldığı için üzümler koyu bir pekmeze dönüşmüştü.
- B) Girdiğimiz son yazılının sorularında bazı kelimeler koyu yazılmıştı.
- C) Salon takımını koyu renkte desenli bir perdeyle dekore etmişti.
- D) Yıllar sonra karşılaşan iki dostun arasında koyu bir sohbet başlamıştı.

5.

Bir sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlara “mecaz anlam” denir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde “yüksek” sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır?

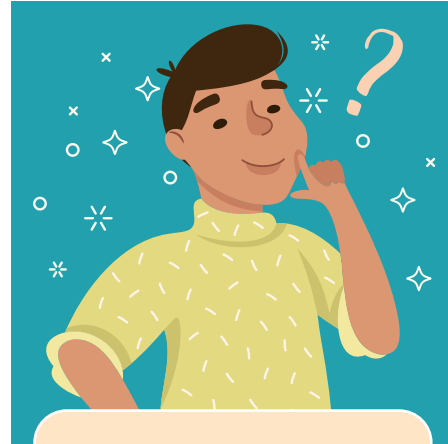
- A) Katı cisimler yüksek basınç altında hâl değiştirebilir.
- B) Halkımız, vatani savunmanın yüksek gururunu yaşıyordu.
- C) Yüksek kurul bugün toplanarak kararı açıklayacakmış.
- D) Ekmeği kuşların yemesi için yüksek bir yere koydu.

6.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gerçek anlamda kullanılmıştır?

- A) Bu kuru ve tatsız günler elbet bir gün geçecek.
- B) İnce hesaplar peşinde koşan insanlar kaybeder.
- C) Yaprakların hafif hışırtısı bana ninni gibi geliyordu.
- D) Umarım ters birine denk gelmem, diyormuşsun.

7.

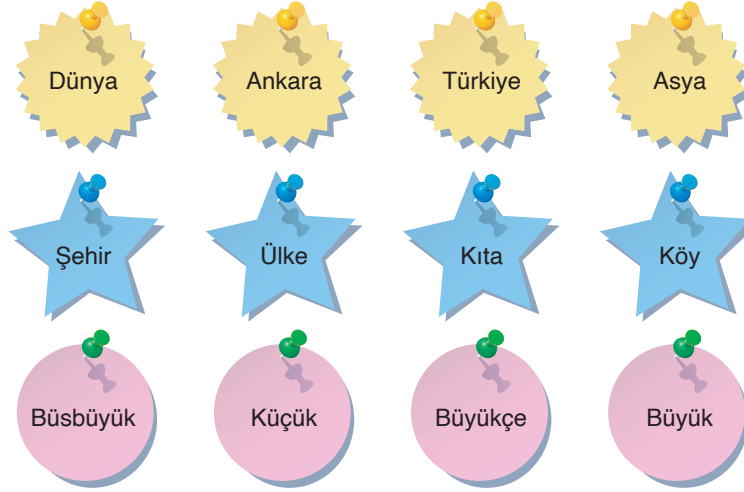
(I) Hayatta çözüm diye bir şey yoktur. (II) Sadece hareket hâlinde olan güçler vardır. (III) Bu güçleri uyandırdığımız anda, çözümler kendiliğinden gelecektir. (IV) Ve insan aradığını böylece bulacaktır.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde mecaz anlamı bir sözcük kullanılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

Sözcükte Anlam Özellikleri

1. Aşağıdaki şekiller içerisinde verilen sözcükler kendi aralarında genelden özele veya büyükten küçüğe doğru sıralanacak ve şekiller bu sıralamada aldıkları yere göre numaralanacaktır.

Yapılan sıralama sonucunda "Türkiye, büyük ülke." cümlesinin numaraları aşağıdakilerden hangisindeki gibi olur?

- A) B)
- C) D)

2.

Beş duyu organımızın herhangi biriyle algılanabilen sözcükler somut, algılanamayanlar ise soyuttur.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde aslında somut anlam-
lı olan bir sözcük soyut anlamda kullanılmıştır?

- A) Ayakkabısını bağladığı ip kaygan olduğundan çabucak çözülyordu.
B) İnsanların maskelerini gördükçe doğrularına da inanmıyorum.
C) Çorbanın tuzu eksik olduğundan tadı bir değişik gelmişti.
D) Masanın üzerindeki fazlalıkları bir torbaya doldurmuştu.

3.

Varlıkların nasıl olduğunu, niteliğini gösteren, sayılamayan, ölçülemeyen bir değeri veya özelliği ifade eden sözcükler nitel; sayılabilen, ölçülebilen bir değeri veya özelliği ifade eden sözcükler nicel anlam ifade eder.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde akla gelen ilk anlamıyla nicel olan bir sözcük nitel anlamda kullanılmıştır?

- A) Mideyi yormayan, hafif yiyeceklerle beslenmesi gerekiyordu.
B) Yaralı kuşu yüksek bir duvarın üzerine koymalıyız.
C) İçerideki sandık ağır olduğundan onu iki kişi taşıyamadık.
D) Yanındaki alçak tabureyi bana doğru uzatıp oturmamı istedi.

Sözcükte Anlam Özellikleri

4. Varlıkların sayılabilen, ölçülebilen özelliklerini belirten kelimeler nicel anlamlıdır. Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde “şiddetli” sözcüğü nicel anlamda kullanılmamıştır?

- A) Rüzgâr denizden çok şiddetli esiyordu.
B) Yüksek şiddetli deprem her yerden hissedildi.
C) Aralarında şiddetli bir tartışma geçmiş.
D) Çarşıdan şiddetli bir patlama sesi yükselmiş.

5. Aşağıdaki tabloda verilen sözcükler belirtilen anlam özelliğine göre cümlede kullanılmıştır.

No.	Sözcük	Somut Anlam	Soyut Anlam
1	Işık	Sokak lambaları yeterince ışık saçmıyordu.	Çocuğun gözlerinin ışığı bize de umut oldu.
2	Bulut	Bulutlar yüzünden göğün maviliği görünmüyor.	Başımızdan dert eksik olmuyor, üzerimizde kara bulutlar dolaşıyordu.
3	Nem	Her şeye alınıyor, buluttan bile nem kapıyorsun.	Duvardaki nem bir metreye kadar yaklaşıyordu.
4	Yakın	Onunla kısa sürede yakın arkadaş olduk.	Market, yeni evimize çok yakın.

Buna göre aşağıda numaraları verilen sözcüklerden hangileri ile ilgili cümlelerin anlam özelliği belirlenirken bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) 1 ve 2 B) 1 ve 4 C) 2 ve 3 D) 3 ve 4

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tek başınayken özel anlam ifade eden bir sözcük genel anlam ifade edecek şekilde kullanılmıştır?

- A) Bitkiler kökleri sayesinde topraktan su alır.
B) İnsan, ömrünün sonuna dek bir arayış içindedir.
C) Böcek, duvarda yavaş yavaş yürüyordu.
D) Deniz, yarın dosyaları kuruma teslim edecek.

1. ÜNİTE - SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcükler Arası Anlam İlişkileri

ANLAM İLİŞKİSİNE GÖRE SÖZCÜKLER

1) Eş Anımlı (Anlamdaş) Sözcükler

Aynı anlamı karşılayabilen sözcüklerdir.

Örnek:

- Düşüne giderken kırmızı bir gömlek giymişti.
al bir gömlek

Etkinlik-11

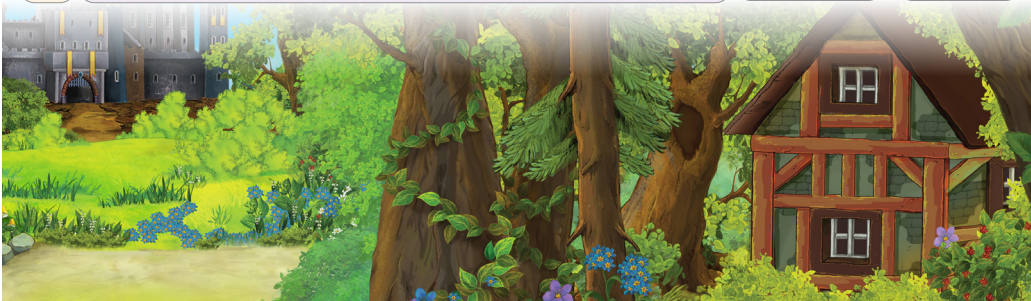
Aşağıdaki cümlelerde “uzak, armağan, olasılık” sözcükleriyle aynı anlama gelen sözcükleri bulup yuvarlak içine alınız.

- 1) Dostlar başından ırak, kötü durumla yakınların karşılaşmaması için kullanılan iyi dilek sözüdür.
- 2) Ta oralarda bizi düşünmüş de her gittiği yerden bizim için hediyeler almıştı.
- 3) Bu kadar çalışmayla onun bu sınavdan beklediği notu alması düşük bir ihtimal.

Etkinlik-12

Aşağıdaki cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin eş anlamlılarını işaretleyiniz.

1	Ormanın kenarındaki kulübede <u>yoksul</u> bir aile yaşarmış.	Varsıl	Fakir
2	Çocuğun <u>derisinde</u> kızarıklıklar vardı.	Cilt	Post
3	Yazarın son okuduğum <u>hikâyesi</u> mutlu sonla bitiyordu.	Öykü	Masal
4	Size çok avantajlı bir <u>teklifim</u> olacak.	İstemek	Öneri
5	Bu, günümüze kadar gelen çok önemli bir <u>yapıt</u> .	Bina	Eser
6	Sonunda onun <u>ilgisini</u> çekmeyi başardı.	Alaka	Dikkat
7	<u>Cimri</u> insanlar çevreleri tarafından pek sevilmez.	Pinti	Cömert

İpucu

Bir sözcüğün yakın anlamlısı onun eş anlamlısı değildir.

- Bu söylediklerine çok kırıldım.

"Üzüldüm" sözcüğü eş anlamlısı değildir.

İpucu

Sözcüğün cümlede kazandığı anlama göre eş anlamlısı değişebilir.

"Onun bu tavırlarına anlam vermek hayli güç." cümlesinde güç sözcüğünün eş anlamlısı "kuvvet" değil, "zor"dur.

1. ÜNİTE - SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcükler Arası Anlam İlişkileri

İpucu

Bir sözcüğün olumsuz, onun zıt anlamı değil-
dir. "inmek" sözcüğünün
zıt anlamı "inmemek"
değil "çıkma"tır.

2) Zıt (Karşıt) Anımlı Sözcükler

Birbirinin tam tersi anlamları ifade eden sözcüklerdir.

Örnek:

- Eline büyük bir taş aldı.
küçük bir taş

Etkinlik-13

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "doğru" sözcüğü "yalan" sözcüğünün zıt anlamı olacak biçimde kullanılmıştır? İşaretleyiniz.

a	Eline aldığı tebeşirle tahtaya bir doğru çizdi.	☐
b	Ajanslara doğru bir haber bildirilmişti.	☐
c	Bu yoldan doğru gidip sağa dönmelisiniz.	☐
d	Sorunun cevabını bir tek o doğru bildi.	☐

Etkinlik-14

Aşağıdaki sözcüklerin zıt anlamlılarını yanlarındaki kutucuklara yazınız.

1	Evlilik	____
2	Yüksek	____
3	Mutlu	____
4	Yok	____
5	Karanlık	____
6	Eğri	____
7	Almak	____
8	Uzun	____
9	Yakın	____
10	Geniş	____

1. ÜNİTE - SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcükler Arası Anlam İlişkileri

3) Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler

Birbiriyle aynı yazıldığı hâlde anlamları farklı olan sözcüklerdir.

Örnek:

- Ayakkabımın bağını eğilerek bağladım.
- Üzüm bağını satıp yerine ev almışlar.

Etkinlik-15

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sesteş bir sözcük kullanılmıştır? Sözcüğün altını çizip cümleyi işaretleyiniz.

a	Kimseye görünmeden köyden çıkmışlar.	☐
b	Borçlarını taksit taksit yeni ödeyip bitirmiş.	☐
c	Bu icat insanların hayatını kurtaracak.	☐
d	Masabaşı işte çalışmak isteyen dolu insan var.	☐

4) Çok Anlamlılık

Bir sözcüğün kullanımına göre birden fazla anlamının olmasıdır.

Örnek:

olmak

- 1 Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak
- 2 Gerçekleşmek veya yapılmak
- 3 Bir görev, makam, san veya nitelik kazanmak
- 4 Bir şeyi elde etmek, edinmek
- 5 Bir durumdan başka bir duruma geçmek
- 6 Herhangi bir durumda bulunmak
- 7 Uygun düşmek, yerinde görülmek
- 8 Yetişmek, olgunlaşmak

İpucu

Birinde inceltme işareti bulunan yazımlara sahip sözcükler eş sesli değildir.

Örnek:

Hala-hâlâ

İpucu

Aynı sözcüğün farklı anlamları veya mecaz anlamı sesteşi değildir.

Örnek:

"Kara günler geçer elbet." cümlesindeki "kara" sözcüğü ile "Pencereye kara bir örtü germişler." cümlesindeki "kara" sözcüğü birbirinin sesteşi değildir.

İpucu

Eğer aynı yazılan bir sözcük hem fiil hem isim olarak kullanılıyorsa ve bu sözcükler anlam bakımından ilişkiliyse, böyle sözcükler sesteş sayılmaz. Bunlar ortak köktür.

"Boya" kelimesi hem boyamak fiili olarak kullanılırken hem de boyamak fiilini yaparken kullanılan malzeme anlamına gelecek şekilde isim olarak da kullanılabilir. Bu sözcükler sesteş değildir.

Örnek:

Resmi sulu boya ile boyadım. (Sesteş değildir.)

Etkinlik-16

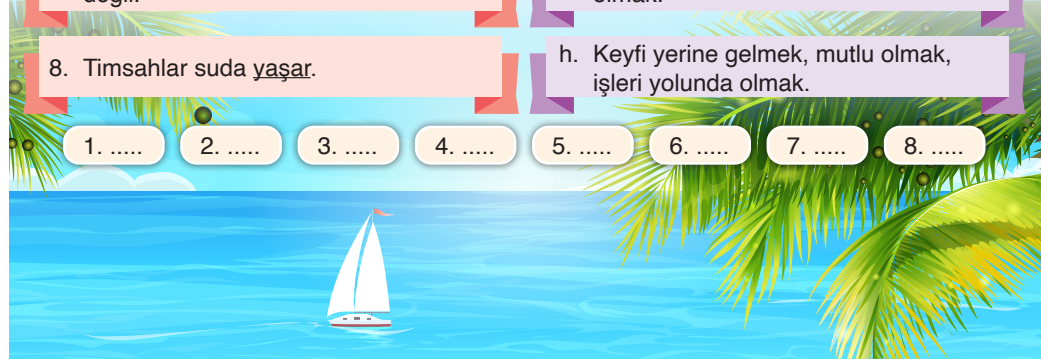
Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “söylemek” sözcüğü yay ayraç içinde verilen anlamıyla kullanılmamıştır? İşaretleyiniz.

a	Karacaoğlan bu topraklardan ilham alıp nice şiirler söyledi. (yazmak)	
b	Şöyle güzel bir türkü söyle de kulağımızın pası silinsin. (okumak)	
c	Okula gitmeyip parkta oyun oynadığını öğretmene söylemişler. (yapılmasını istemek)	
d	Her zamanki lokantaya gidip hep yediğimiz menüden söylüyoruz. (sipariş etmek)	

Etkinlik-17

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olarak verilen sözcüklerin eş anlamlılarını işaretleyerek belirtiniz.

1. Küçük bir sahil kasabasında <u>yaşamak</u> isterdim.	a. Canlılığını, hayatını sürdürmek.
2. Bu proje tutarsa hepimiz <u>yaşadık</u> .	b. Sağ olmak.
3. Balık hâlâ <u>yaşarken</u> onu suya atalım.	c. Varlığını sürdürmek.
4. Onun anısı hep içimizde <u>yaşayacak</u> .	d. Oturmak.
5. Bu dairede tek başına <u>yaşıyordu</u> .	e. Geçinmek.
6. Deden <u>yaşıyor</u> mu?	f. Sürmek, devam etmek.
7. Bu kadar maaşla <u>yaşamak</u> kolay değil.	g. Herhangi bir durumda bulunmak veya olmak.
8. Timsahlar suda <u>yaşar</u> .	h. Keyfi yerine gelmek, mutlu olmak, işleri yolunda olmak.

5) Yakın Anlamlılık

Birbirinin anlamını tamı tamına karşılayamayan ama anlam bakımından çok yakın ilişkileri bulunan kelimeler yakın anlamlıdır.

Örnek: beklemek- durmak kaçınmak- çekinmek